

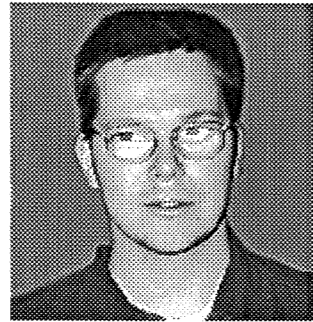
Suomen Kuurosokeat ry:n
hallitus 1998

Puheenjohtaja Raimo Korpela

Ulla Kungas

Vesa Pikkuhookana

Seija Troyano

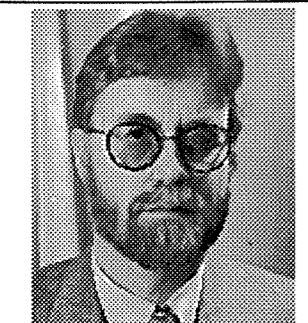
Anita Palo

Soile Silvennoinen

Eila Särkimäki

Jouni Onnela

Terhi Muhonen

Pauli Keland

TUNTOSARVI 24.vuosikerta, ISSN 0358-2280

Julkaisija: Suomen Kuurosokeat ry, Uudenmaankatu 28, 00120 Helsinki.
Puhelin (09) 5495 350. Tekstipuhelin (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

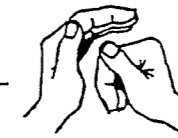
Päätoimittaja: Anu-Liisa Rönkä **Toimittaja:** Raili Karisaari

Toimitusneuvosto: Eero Vartio, Martti Avila, Marja Heinonen, Maija-Leena Railo,
Anita Palo, Marja-Leena Roponen, Anu-Liisa Rönkä, Raili Karisaari.

Vuosikerta 150 mk. Lehti ilmestyy 11 kertaa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä,
videona, ruotsinkielisenä käännöksenä ja sähköpostina.

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

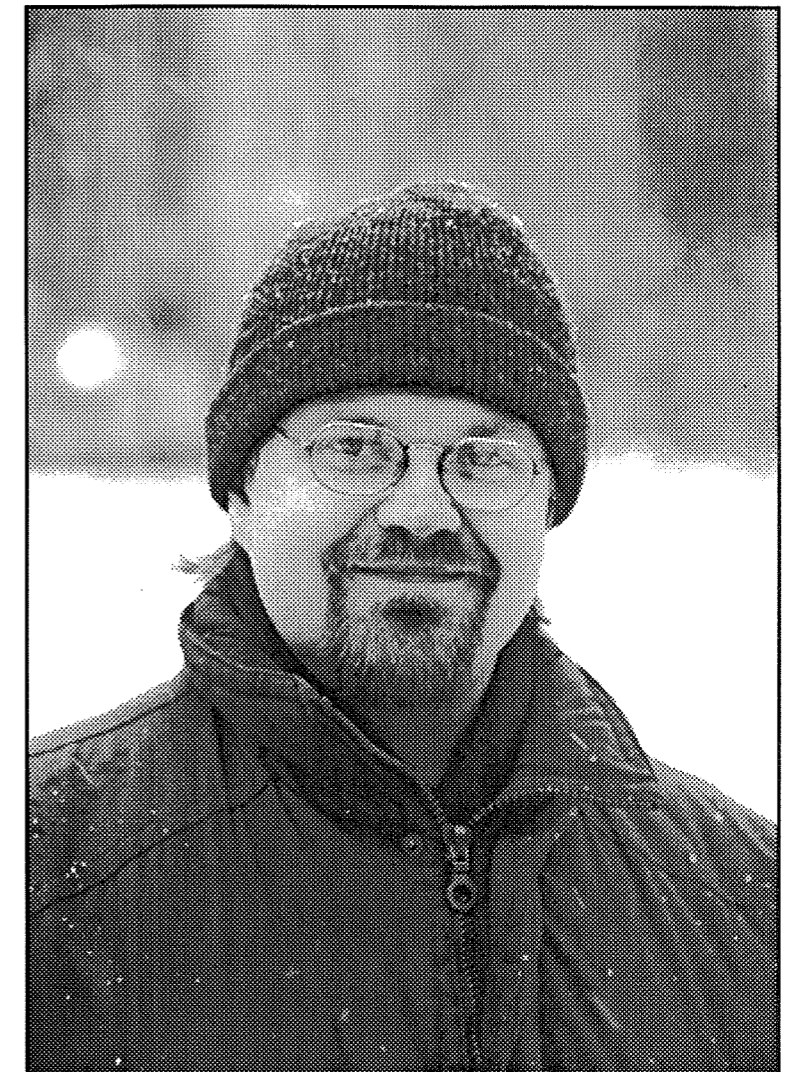

Tammikuu 1/1998

Muista
veroilmoitus
tammikuussa

Jos markka
muuttuu
euroksi

Esittelyssä
järjestösihteeri
Heikki Majava

Sisällys:

Kirjoitustalkoot.....	2
Pääkirjoitus: Arvoisat yhdistyksemme jäsenet, Elisa Mikkola.....	3
Veroilmoituksen aika.....	4
Jos markka muuttuu euroksi.....	6
Muutoksia sosiaaliturvaan.....	8
Invalidiliitto 60 vuotta – Asenteet estävät vammaisten työllistymisen.....	10
Järjestösihteeri Heikki Majava: Parasta ihmisten tapaaminen....	12
Sanna keskustuimistoon.....	13
Aktiivinen kerho – hyvä vaikuttaja.....	14
Työtä ja mielekästä tekemistä... Sumuiset terveiset Unkarista.....	15
Lapissa vahva taideperinne.....	18
Suomen Kuurosokeat ry:n hallitus 1998.....	20

Kansi: Järjestösihteeri Heikki Majava (Kuva ALR)

Seuraava lehti ilmestyy 18.2. Aineiston oltava toimituksessa viimeistään 5.2.

Kirjoitustalkoot – vielä ehdit!

Yhdistyksemme on parhaillaan keräämässä aineistoa ensi syksynä julkaistavaa runo- ja novellikokoelmaa varten. Suunnitellun kirjan aihepiiri tulee koskettamaan arkipäivän pienempiä ja suurempia tapahtumia. Vielä ehdit tulla mukaan kirjoitustalkoisiin, sillä otamme juttuja vastaan tammikuun loppuun saakka.

Kirjoituksesi voi olla ihan lyhyt tai useamman arkin mittainen. Se voi olla kirjoitettu joko mustavalkoisena tai pisteillä. Mustavalkoinen voi olla kirjoitettu joko koneella tai käsin. Juttusi tai runosi voi olla myös saneltuna äänikasetille.

Kirjaan tulevat tekstit valitaan toukokuun aikana. Sitä ennen järjestämme työpajan, jossa kirjoittajat itse voivat käydä läpi tekstejään; korjailla, täydentää tai lyhennellä niitä. Kirja julkistetaan kuurosokeiden kulttuuripäivien yhteydessä syyskuun lopulla.

Lähetä kirjoituksesi osoitteella:
Suomen Kuurosokeat ry/tiedotus
Uudenmaankatu 28 A
00120 Helsinki
Kuoren päälle tunnus: Runo- ja novellikokoelma

Arvoisat yhdistyksemme jäsenet!

Vuosi 1998 on alkanut keskustuimistossa työn touhulla. Uusi toimistos sihteeri Sanna Niinikoski on aloittanut työnsä ja perehtyy parhaillaan kevätkokousvalmisteluihin. Kokous pidetään 9.-10-5.1998 Kouvola-talossa ja yöpyminen tapahtuu läheisessä Sokos hotellissa. Keväällä yksi Tuntosarven numero omistetaan Kouvolan alueen uutisille.

Viime vuoden viimeiset laskut ovat lähdössä maksuun ja valmistelme parhaillaan vuoden 1997 tilinpäätöstä tilintarkastajien ja Kouvolan kevätkokouksen hyväksyttäväksi. Alustavat arviot näyttävät viime vuoden päättyvän hienoiseen ylijäämään.

Yhdistyksemme toiminnan suurimmat rahoittajat kansaneläkelaitos (Kela) ja Raha-automaattiyhdistys (RAY) ovat jo antaneet alustavat tiedot tämän vuoden avustusten määristä. Kelalta olemme saaneet hakemamme sopeutumisvalmennuskurssit kaikille yksiköille vain vuoden ensimmäiselle puoliskolle.

Syyskautta koskevat tiedot tullevat vasta kesän kynnyksellä.

RAY on esittänyt valtioneuvoston päätettäväksi yhdistyksellemme erilaisia avustuksia yhteensä 7.952.000 markan edestä. Haettu summa oli suuruudeltaan 9.285.000 markkaa. Suurimmat vähennykset ovat kohdistuneet projekteihin, sopeutumisvalmennukseen ja yleisavustukseen. Valtioneuvoston päätöksen tulon jälkeen yhdistyksen hallitus tekee tarvittavat korjaukset vuoden 1998 tulo- ja menoarvioon.

Huolimatta avustusten pienenemisestä yhdistyksen talous on tänäkin vuonna terveellä pohjalla, ja voimme toteuttaa lähes sellaisenaan Oulun syyskokouksen hyväksymän toimintasuunnitelman.

Toivotan kaikille hyvää alkavaa kevättä!

Elisa Mikkola
Toiminnanjohtaja

Veroilmoituksen aika

Raili Karisaari

Veroilmoituksen tekeminen on tammikuussa ajankohtainen asia. Kaikkien ei kuitenkaan enää tarvitse tehdä veroilmoitusta. Palkan- saajille on tulossa helpotusta tulevina vuosina. Osa palkan- ja eläkkeensaajista on mukana veroehdotuskokeilussa, joka otettiin käyttöön viime vuonna.

Kokeilussa on mukana tavallisia palkan- tai eläkkeensaajia, joilla verotettavat vuositulot pysyvät melko vakaina, ja joilla ei ole ilmoitettavia sivutulvoja. Heidän ei tarvitse tehdä erillistä veroilmoitusta, vaan se tehdään veroviraston toimesta. Kokeilua on tarkoitus laajentaa ja saada sen piiriin mahdollisimman monia. Esimerkiksi Helsingin piirin 460 000 veronmaksajasta veroehdotuskokeilussa on mukana noin 350 000 henkilöä.

Yrittäjien ja yksityisten ammattiharjoittajien kohdalla veroilmoitus perustuu kokonaan kirjanpitoon, ja veroilmoitus pitää tehdä vielä aina-

kin lähivuosien aikana. Veroilmoituksen jättämisaika määräytyy tilikauden päättymisen mukaan. Useimpien kohdalla tilikausi on kalenterivuosi. Silloin kun tilikausi päättyy vuoden lopussa, veroilmoitus on jätetään huhtikuun 1. päivään mennessä.

Voi pyytää lykkäystä

Veroilmoituksen jättämiseen voi myös pyytää lykkäystä esimerkiksi sairauden, matkan tai muun perustellun syyn vuoksi. Lykkäystä pitää anoa jo ennen varsinaisen jättöajan päättymistä omasta verotuspiiristä. Lykkäys myönnetään tapauskohtaisesti. Tammikuun lopulle ajoittuva lomamatka ei ole kuitenkaan perusteltu syy veroilmoituksen jättöajan pidentämiseen.

Entä kun jokin tärkeä kuitti tai tosite ei ole vielä ilmoituksen jättöaikaan mennessä saatavilla? Ei hätää. Veroilmoitusta voi myöhemmin täydentää. Kuitit ja tositteet voi lähettää verotoimistolle myöhemmin, mutta siitä on hyvä mainita ilmoi-

tuksen asianomaisessa kohdassa. Kuitin tai tositteen puuttumisen takia ei tarvitse hakea lykkäystä veroilmoituksen jättämiseksi.

Apuvälineet voi vähentää

Veroilmoituksen sisältöön ei ole tullut kovin suuria muutoksia vuoden aikana. Mainittavin uusi vähennys on kotitalousvähennys. Oppaassa, sivulla 31, kerrotaan selkeästi, mitä kotitalousvähennys pitää sisällään ja kenelle siitä on hyötyä.

Veronmaksukyvyyn alentumisvähennystä voi käyttää silloin, kun on joutunut työn tai vammasta aiheutuvan haitan vuoksi hankkimaan kalliita apuvälineitä. Tästä voisi olla esimerkkinä vaikkapa kuurosokean hankkima tietokone ja siihen liittyvät lisälaitteet.

Tämä vähennys on harkinnanvarainen ja sen myöntämiseen vaikuttavat mm. perheen verotettavat tulot sekä hankinnan välttämättömyys. Veronmaksukyvyyn alentumisvähennys voi olla enimmillään 8 000 markkaa.

Kuka neuvo?

Hyviä ohjeita saa veroilmoituslomakkeen mukana jaetusta oppaasta Täytämme veroilmoituksen. Opas kannattaa tutkia tarkoin kohta kohdalta.

Siinä neuvotaan lomakkeen täyttö kohta kohdalta. Siinä on myös kerrottu mitä vähennyksiä verotuksessa huomioidaan ja minkä suuruisena. Veroehdotuksen piirissä olevat saavat toukokuun lopussa veroehdotuksen, jossa on heille tarkoitettua informaatiota.

Veroilmoituslomakkeen täyttäminen on pyritty tekemään vuosi vuodelta yhä helpommaksi. Neuvoja voi kysyä jokainen oman kotikuntansa neuvontanumeroista. Helsingin ja Uudenmaan alueella asuvat voivat kysyä neuvoja verovirkailija **Merja Hanskilta**. Hän vastailee soittajien kysymyksiin numerossa (09) 7311 2144.

Maksullinen mikrolaina palvelee

Oletko anonut mikrotietokonetta tai sen lisälaitetta apuvälineeksi ja saanut kielteisen päätöksen? Silloin Näkövammaisten keskusliiton Tiedonhallintapalvelun mikrolainaamo voi auttaa. Tilaa mikrolainaamon hakulomake NKL:n vaihteesta puh. 09-396 041. Lisätietoja antaa lainaamonjohtaja **Jorma Laitinen** puh. 09-3960 4325.

Jos markka muuttuu euroksi

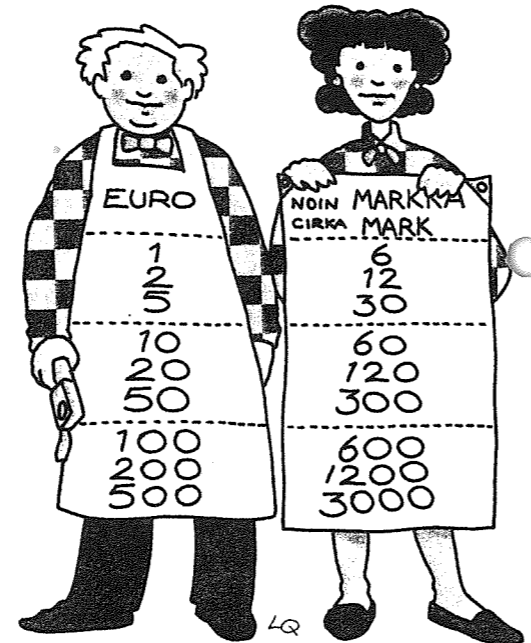
Anu-Liisa Rönkä

Suomen markan tilalle tulee uusi raha, euro, mikäli Suomi päättää olla mukana Euroopan talous- ja rahaliiton Emun kolmannessa vaiheessa. Suomalaisten lompakoissa ei silloin enää ole markkoja vaan euroja. Kaupassa ei enää makseta markoilla vaan euroilla. Palkkaliuskoilla ja pankkitileillä on vain euroa. Eurosta tulee kaikkien Emumaiden yhteinen raha.

EU-maiden huippukokous päättää tämän vuoden toukokuussa, mitkä maat voivat osallistua Emun kolmanteen vaiheeseen. Vain ne maat pääsevät mukaan, joiden taloudellinen tilanne on riittävän vakaa.

Suomen poliitikkojen täytyy päättää ennen toukokuun huippukokousta, pyrkikö Suomi mukaan vai ei. Hallitus on jo asettanut tavoitteen, jonka mukaan Suomella pitää olla ainakin valmius siirtyä Emun kolmanteen vaiheeseen vuoden 1999 alussa.

Emun kolmas vaihe alkaa tammi-kuussa 1999. Mikäli Suomi on tällöin mukana, Suomen markka kiinnitetään yhteiseen rahaan eli euroon 1.1.1999. Kun markka on kiinnitetty euroon, markan ja euron vaihtokurssi on kiinteä. Yksi euro vastaa vajaata kuutta Suomen markkaa. Euro jakaantuu sataan senttiin, joten yksi sentti on arvoltaan vajaat kuusi penniä.

Kuva: Markasta euroon -esite

Kiinnittämishetkestä alkaa siirtymäkausi, jonka aikana totutellaan käyttämään euroa markan rinnalla. Käteisrahana käytetään yksinomaan markkaa. Myös palkat,

eläkkeet, sosiaaliturvaan liittyvät etuudet, verot ja ostokset maksetaan markoissa.

Pankkitileillä olevat rahat pysyvät markkoina. Pankkitilin voi kuitenkin halutessaan muuttaa euromääräiseksi. Yksityisasiakas ei siirtymäkauden aikana käytännössä tarvitse euromääräistä tiliä. Käteisrahana kaikki käyttävät edelleen markkaa, sillä euroseteleitä- ja kolikoita ei ole laskettu vielä liikenteeseen.

Euroa lompakkoon 2002

Eurosetelit ja -kolikot lasketaan liikenteeseen, kun siirtymäkausi loppuu viimeistään 1.1.2002. Tämän jälkeen markkaa voi käyttää käteisenä euron rinnalla vielä puoli vuotta eli 30.6.2002 saakka. Rinnakkaiskäytön aikaa voidaan haluttaessa lyhentää.

Tämän jälkeen kaikki raha-asiat hoidetaan euroissa, ja markat väistyvät käytöstä. Esimerkiksi pankki-automateista voi nostaa yksinomaan euroja viimeistään 1.7.2002 alkaen. Tällöin euroalueen ainoa virallinen raha on euro. Kansallisia rahoja, kuten markkaa, ei enää käytetä.

Yhteisillä euroseteleillä ja -kolikoilla voi maksaa kaikissa euroalueen maissa. Samalla rahalla saa siis

vaikkapa jäätelöä sekä suomalaisesta että ranskalaisesta kioskista.

Markka ei menetä arvoaan, vaikka euro tulee. Suomen Pankki vaihtaa markat euroiksi vielä kymmenen vuotta niiden käytöstä poistamisen jälkeen. Alkuvaiheessa vaihdon voi tehdä myös pankeissa.

Markasta euroon pähkinänkuoressa

Emun kolmas vaihe tarkoittaa sitä, että Emun jäsenmaat ryhtyvät käyttämään yhteistä rahaa, euroa. Kansalliset rahat, kuten Suomen markka, jäävät pois käytöstä.

Kuluvan vuoden aikana päätetään, mitkä maat osallistuvat Emun kolmanteen vaiheeseen. Siirtymäkausi kohti yhteisvaluuttaa alkaa 1.1.1999. Siirtymäkauden aikana käteisrahana käytetään edelleen markkaa.

Siirtymäkausi loppuu viimeistään 1.1.2002. Tällöin euroraha lasketaan liikenteeseen, mutta markkaa voi käyttää vielä puoli vuotta käteisenä euron rinnalla. Viimeistään 30.6.2002 markka poistuu käytöstä, ja euro on ainoa laillinen maksuväline.

Lähde: Markasta euroon -esite. Suomen Pankki 1997.

Mitä muutoksia sosiaaliturvaan tulee vuonna 1998?

Raili Karisaari

Kansaneläkelaitoksen etuuksiin on tulossa pieniä muutoksia vuonna 1998. Yleisen asumistuen saamista helpotetaan, keskimääräinen asumistuki nousee ja uusia saajia arvioidaan tulevan noin 13 000. Kansaneläkkeisiin on luvassa korotus, ja pieniä muutoksia on luvassa myös sairasvakuutuskorvauksiin.

Asumistukea useammille

Täysimääräiseen asumistukeen oikeuttavat tulorajat nousevat. Yhden tai kahden henkilön perheet saavat tänä vuonna ansaita 1 400 markkaa enemmän ja muut perheet 800 – 1 700 markkaa enemmän.

100 markan perusomavastuu poistetaan kaikilta ruokakunnilta, joiden tulot oikeuttavat täysimääräiseen tukeen. Asumistuki on silloin 80 prosenttia hyväksytyistä asumismenoista. Myös asumismenojen enimmäismäärää korotetaan yhdellä markalla neliöltä kuukaudessa.

Sairausturva ja kuntoutus

Asiakkaan itsensä maksettaviksi jäävillä lääkekuluilla on vuosittainen katto. Tänä vuonna tämä kattosumma on 3 240 markkaa.

Kun sairausvakuutuksen omavastuuosuus kaikista lääkärin määräämistä lääkeostoistasi ylittävät vuoden aikana tämän summan, voit hakea lisäkorvausta Kelasta. Korvausta hakiessasi tarvitset apteekikuitit kattosumman ylittävistä ostoista. Tätä varten sinun on hyvä säilyttää kuitit kaikista reseptioistoistasi.

Lisäkorvausta on haettava kuuden kuukauden kuluessa kalenterivuoden päättymisestä. Viime vuonna lisäkorvauksen raja oli 3 185 markkaa. Jos raja on ylittynyt, lisäkorvausta on haettava viimeistään tämän vuoden kesäkuussa.

Tarveharkintainen sairauspäiväraha ja harkinnanvarainen vähimmäismääräinen kuntoutusraha pysyvät ennallaan (60 mk/arkipäivä).

Matkakulut

Sairausvakuutuksesta korvataan myös matkakuluja. Jos potilaan itsensä tai saattajan matkojen omavastuuosuudet ovat vuoden aikana suuremmat kuin 900 markkaa, ylittävä osa korvataan kokonaan. Summaan voidaan laskea mukaan myös ne matkat jotka ovat pienemmät kuin 45 markan omavastuu ja jotka asiakas on joutunut maksamaan kokonaan itse. Korvausta haetaan Kelasta ja hakemukseen on liitettävä kuitit ja muut lisäselitykset matkojen välttämättömyydestä.

Korotuksia ja leikkauksia kansaneläkkeisiin

Kansaneläkkeet ja rintamalisät nousevat keskimäärin 1,7 prosenttia. Täysi kansaneläke nousee siten 38–44 markkaa kuukaudessa ja rintamalisä 4 markkaa kuukaudessa.

Ennen vuotta 1996 alkaneiden pohjaosan saajien leikattuja kansaneläkkeitä leikataan lisää helmikuun alussa. Leikatun eläkkeen määräksi jää 237 markkaa kuukaudessa.

Kansaneläkkeen lapsikorotuksista leikataan vähintään 53 markkaa kuukaudessa. Lapsikorotus on sen

jälkeen 209 markkaa kuukaudessa. Lapsikorotusta on maksettu alle 16-vuotiaista lapsista. Alle 16-vuotiaita lapsia on pääasiassa työkyvyttömyyseläkettä saavilla. Vuoden 1996 alusta voimaan tulleen lain mukaan lapsikorotuksia ei ole myönnetty lainkaan ja ne poistuvat kokonaan vuoden 2002 alussa.

Puolisolisän saajia on enää 200 koko maassa. Myös näiden leikkauksista jatketaan. Tänä vuonna leikkauksena on 81 markkaa, joten puolisoliseksi jää 243 markkaa kuukaudessa.

Lähde: Kelan tiedote 23.12.1997

Tuntosarvi vuonna 1998

Materiaali toimitukseen	Lehti ilmestyy
9.1.	26.1.
5.2.	18.2.
5.3.	18.3.
6.4.	22.4.
6.5.	20.5.
12.6.	24.6.
10.8.	21.8.
4.9.	16.9.
2.10.	14.10.
6.11.	18.11.
4.12.	16.12.

Asenteet estävät vammaisten työllistymisen

Anu-Liisa Rönkä

Invalidiliitto viettää tänä vuonna 60-vuotisjuhliaan. Toimitusjohtaja **Raimo Lindberg** toteaa, että tänä on pitkä taival: vammaisten asema on nykyisin parempi kuin 60 vuotta sitten. Mutta asiat eivät tietenkään ole kunnossa: edessä on vielä paljon työtä.

Invalidiliiton tavoitteena on se, että vammaiset ihmiset toimivat ja ovat mukana yhteiskunnassa ja päätöksenteossa samalla tavalla kuin kaikki muutkin kansalaiset. Ei riitä että vammaiset ovat mukana päättämässä sosiaali- ja terveydenhuollon asioista – heidän pitää olla mukana kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla.

Lindberg toteaa, että päätösvaltaa on yhä enemmän kunnilla, jonne vammaistenkin pitäisi päästä päättämään yhteisistä asioista.

– Vammaisia ihmisiä pitäisi olla mukana kunnallispolitiikassa huomattavasti nykyistä enemmän.

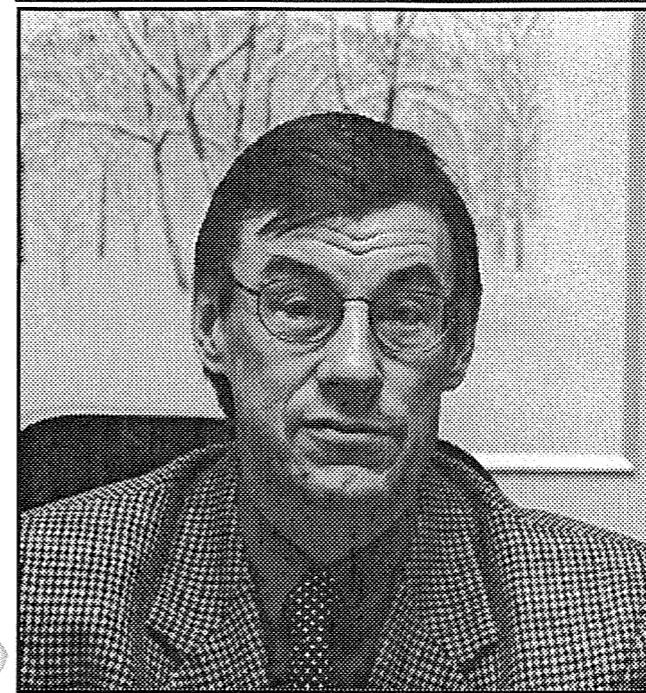
Vammaisten oikeudet ja mahdollisuudet ovat lisääntyneet 60 vuoden aikana, mutta siitä huolimatta jotkut ongelmat ovat säilyneet ennallaan.

– Kun Invalidiliitto perustettiin, tavoitteena oli kouluttaa vammaisia eri ammatteihin ja saada heitä mukaan työelämään. Tämä sama tavoite on edelleen ajankohtainen, Lindberg sanoo.

– Vammaisten pitää olla mukana työelämässä, jotta he voivat olla tasavertaisesti mukana yhteiskunnan toiminnoissa. Yhteiskunta perustuu siihen, että ihmiset käyvät työssä.

Sisältöä elämään

Lindberg toteaa, etteivät kaikki vammaiset voi olla perinteisessä mielessä mukana työelämässä. Haasteena onkin muuttaa työn käsitettä niin, ettei se tarkoita enää pelkästään palkkatyötä. Työ voi olla jotain hyödyllistä ja mielekästä tekemistä, joka tarjoaa elämänsisäl-

Raimo Lindberg (Kuva ALR)

työtä. Toimeentulo on turvattu joustavasti palkkatulon ja sosiaaliturvan avulla.

– Työn käsitteen muuttaminen ja mielekkään tekemisen kehittäminen koskee kaikkia syrjäytymisvaarassa olevia ryhmiä – ei pelkästään vammaisia, Lindberg muistuttaa.

Lindbergin mielestä asenteet ovat tällä hetkellä syynä siihen, ettei vammaisilla ole tasavertaisia mahdollisuuksia päästä mukaan työelämään. Lindberg on kuitenkin tyytyväinen nykyiseen kehitykseen pidemmällä tähtäimellä: nykyisin on paljon työtä, jossa tarvitaan lähinnä henkistä panosta, ei niinkään fyysistä työsuoritusta.

Ja työtä voi tehdä myös kotona, esimerkiksi oman tietokoneen ääressä. Kehittyvän teknologian avulla luodaan uusia apuvälineitä, joi-

den avulla vammaisten toimintamahdollisuudet lisääntyvät.

Lindbergiä ihmetyttää, että yhteiskunta on osoittanut suuria summia vammaisten koulutukseen, muttei ole kiinnostunut heidän työpanoksesta.

– Kun ihminen voisi ruveta tuottamaan yhteiskunnalle, hänellä ei olekaan siihen mahdollisuutta. Kynnys päästä koulun jälkeen työelämään on todella korkea. Siinä olisi vähällä tehtävissä paljon.

Juhlavuoden teema: Pienestä kiinni

Invalidiliiton juhlavuoden teema on *Pienestä kiinni*.

– Ajatus liittyy vammaisuuteen monella tavalla: Se on monta kertaa pienestä kiinni, että vammaisilla olisi samat mahdollisuudet kuin muillakin. Myös se on monesti pienestä kiinni, että asenteet muuttuvat. Sekin on pienestä kiinni, että ihminen vammautuu. Ja se mitä lainsäädäntö tai muut ihmiset voivat tehdä vammaisten auttamiseksi, on pienestä kiinni.

60-vuotisjuhlan kunniaksi Invalidiliiton lähes 30 eri toimipisteessä oli avoimien ovien päivä perjantaina 16. tammikuuta. Edellisenä päivänä julkaistiin liiton historiikki *Omin voimin yhteistoimin*.

Järjestösihteeri Heikki Majava:

Parasta on ihmisten tapaaminen

Anu-Liisa Rönkä

Suomen Kuurosokeiden yhdistykseen saatin järjestösihteeri viime syksynä. Järjestösihteerin vastuulle siirtyi kuurosokeiden kerhotoiminta, tukihenkilö- ja vertaistukitoiminta sekä leiritoiminta. Järjestösihteeri toimii myös hallituksen apuna kansainvälisissä asioissa.

Yhdistyksen historian ensimmäinen järjestösihteeri **Heikki Majava** kertoo, että hänen työnsä sisältää käytännössä monia eri asioita.

– Jokainen työpäivä on erilainen, eikä tyypillistä työviikkoa ole, Heikki sanoo.

Heikki aloitti työnsä viime syksynä vieraillemalla kuurosokeiden kerhoissa. Sitä kautta hän pääsi tutustumaan ihmisiin ja yhdistyksen toimintaan.

Järjestösihteerin työn rungon muodostavat sovitut kerhokäynnit, vierailut, tapaamiset, koulutustilaisuudet ja kokoukset. Tapaamisten välissä järjestösihteeri suunnittelee tulevia tapahtumia, hoitaa käytännön järjestelyjä, pitää yhteyksiä, kyselee ja hankkii tietoja.

Järjestösihteerin on yleensä työpäikälläan keskustuimistossa maanantaisin. Silloin hän käy läpi tulevan viikon tapahtumia, ja ryhtyy hoitamaan asioita tärkeysjärjestyksessä. Silloin on aika esimerkiksi kirjoittaa kirjeitä ja kutsuja, ja lähettää ne eteenpäin.

– Jos joulukuussa on kurssi, siitä pitää lähettää kutsut jo lokakuun puolivälissä, Heikki sanoo.

Ideoiden toteutumista jaksettava odottaa

Järjestösihteerin työ vaatii pitkäjänteisyyttä. Uutta koulutustapahtumaa tai leiriä ei voi toteuttaa käden käänteessä, vaan ideoiden toteutumista on jaksettava odottaa.

– Tässä vaiheessa vuotta kalenteri kevään ja kesän osalta on jo täynnä vierailuja, leirejä ja koulutustilaisuuksia. Samalla kun eletään käytännössä tätä aikaa, on suunniteltava ensi syksyn toiminnan yleislinjat ja mietittävä mitä tehdään vuonna 1999.

Järjestösihteerin on pidettävä langat käsissään niin, että hän pystyy

ajamaan tasapuolisesti kaikkia omalle vastuualueelleen kuuluvia asioita. Aikaa ja voimia ei saa uhrata yhdelle alueelle niin, että toinen yhtä tärkeä alue jää vähemmälle huomiolle.

– Syksyn aikana tutustuin kerhotoimintaan, mutta nyt tulevan kevään aikana minun on keskityttävä enemmän tukihenkilötoimintaan, jotta kaikki osa-alueet tulevat huomioiduksi.

Heikki kertoo, että järjestösihteerin työn parhaita puolia on ihmisten tapaaminen.

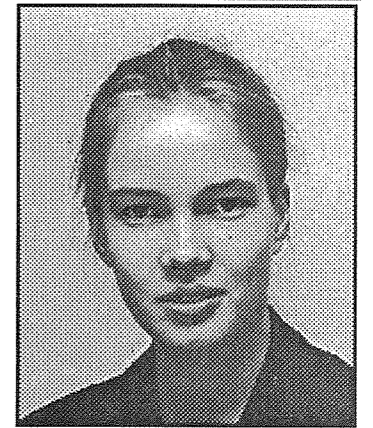
– Kerhoissa on mukava vieraila, kun pääsee juttelemaan ihmisten kanssa.

Heikki arvostaa ihmisten antamaa palautetta, olipa se hyvää tai huonoa.

– Huono palaute auttaa arvioimaan, mitä seuraavalla kerralla pitäisi tehdä toisella tavalla. Pahinta on se, ettei kukaan reagoi millään tavalla, eikä osoita mitään mielenkiintoa jotain järjestettyä tilaisuutta kohtaan.

– Tämän työn lähtökohtana on kuitenkin ihmisten tarpeet. Kaikki mitä tehdään, perustuu niille tarpeille, mitä itse havaitsen tai mitä ihmiset itse pyytävät ja haluavat, Heikki tiivistää.

Työt ja tekijät on juttusarja, joka kertoo yhdistyksen työntekijöiden töistä.

Sanna keskustuimistoon

Keskustuimiston uusi toimistosihhteeri on **Sanna Niinikoski**. Sanna on 22 -vuotias nuori sihteeri, joka on juuri päättämässä opintojaan Helsingin liiketalouden ammattikorkeakoulussa.

Sanna on pitkä ja hoikka tyttö, jolla on pitkät vaaleanruskeat hiukset ja siniharmaat silmät. Hän on kotoisin Siilinjärveltä, mutta hän on opintojen myötä muuttanut Helsinkiin kolme vuotta sitten. Sannan harrastuksiin kuuluvat liikunta ja lukeminen. Hän on hiljattain aloittanut myös Suomen Punaisessa Ristissä, jossa suunnitellaan yhteistä toimintaa suomalaisille ja maahanmuuttajille.

Sanna on ollut työharjoittelussa pienessä yrityksessä pääkaupunkiseudulla ja Suomen lähetystössä Singaporessa. Sanna kertoo viihtyneensä hienosti Singaporen kansainvälisessä ilmapiirissä. Hän pitää eri kielistä ja aikoo aloittaa pian myös viittomakielen opinnot.

Aktiivinen kerho – hyvä vaikuttaja

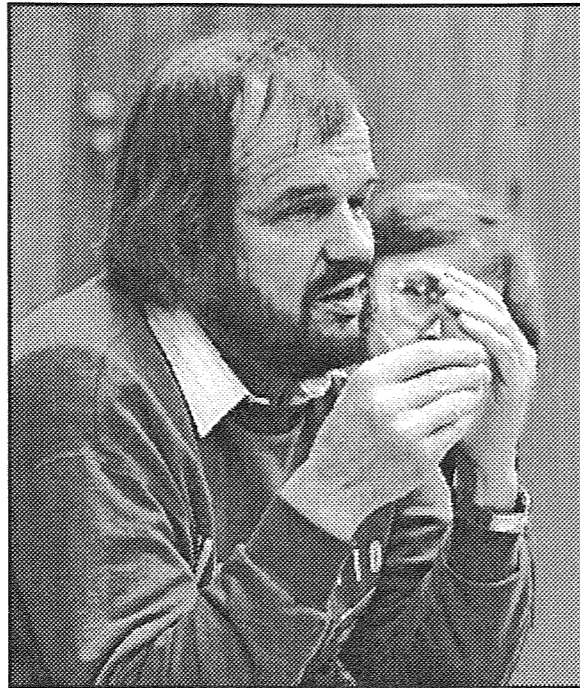
Raili Karisaari

Kerhon toimivuus ja sen jäsenten aktiivisuus ovat paikallisen vaikuttamisen perusedellytyksiä. – Mutta miten kerho saadaan toimivaksi, niin että myös sen jäsenet ovat toiminnassa mukana aktiivisesti, koko sydämellään?

Näistä asioista keskusteltiin joulun alla pidetyillä kerhonvetäjien koulutuspäivillä Tampereella. Mukana oli kaikkiaan 18 kerhonvetäjää kymmenestä kerhosta eri puolilta Suomea. Kouluttaja **Matti Rautavirta** OK-opintokeskuksesta toi esille kerhon kehitysvaiheet ja niiden vaikutuksen toimintaan.

Keskusteluissa osanottajien kesken korostuivat kerhojen ongelmat ja niiden ratkaisemisen vaikeus. – Kuinka on mahdollista aktivoida kerholaisia ja toteuttaa toimintaa niin, että kaikkien kerholaisten toiveet ja mielipiteet tulevat huomioituksi?

Yhtenä mahdollisuutena Rautavirta toi esille opintoryhmien perustamisen. Opiskelun aiheita riittää: erilaiset kommunikointitavat, kuurosokean ja tulkkien yhteistyö, yhteiskunnalliset asiat, päätöksenteko

Paavo Korhonen Tampereelta

kunnissa. Mutta opiskelun on oltava omaehtoista, ei pakkoa. Opinto-ohjelman teossa voi auttaa aluesihteerin tai järjestösihteerin. Apua voi pyytää myös OK-opintokeskuksesta.

Myös aluesihteerien osallistuminen kerhojen toimintaan otettiin puheeksi. Useimpien mielestä aluesihteerin mukanaolo oli toivottavaa, jopa tärkeää, mutta eri syistä. Häntä tarvitaan aktivoijana, ristiriitojen sovittelijana, raha-asioiden hoitajana. Samalla hän voi hoitella myös asiakkaitensa tapauksia. Mutta aluesihteerin ei ole kerhon vetäjä, tästä oltiin yhtä mieltä.

Koulutuspäiville on luvassa jatkoa huhtikuun lopulla. Silloin on tarkoitus käsitellä kerhojen pulmatilanteita ja niiden ratkaisuja.

Työtä ja mielekästä tekemistä

Ammatillisen kasvun ja mielekkään tekemisen projekti on käynnistynyt. Projektipäällikkönä työskentelee **Anni Lausvaara** ja projektityöntekijänä **Sari Timonen**. Anni vetää projektia valtakunnallisesti ja Sari keskittyy kehittämään alueellista toimintaa Tampereella ja Tampereen lähiseudulla.

Ammatillisen kasvun ja mielekkään tekemisen projektilla on kolme tavoitetta: 1) työllistää kuurosokeita, 2) ohjata heitä koulutukseen ja 3) kehittää mahdollisuuksia mielekkääseen tekemiseen ja aktiiviseen osallistumiseen. Projektiin liittyy myös seurantatutkimus, jota varten etsitään tutkijaa ja rahoitusta.

Projekti alkaa huolellisella suunnittelulla, jotta sille varattu viisi vuotta tulisi käytettyä mahdollisimman tehokkaasti. Suunnittelussa on mukana projektiryhmä.

– Projektille on aluksi pystytettävä raamit: haettava rahoitusta, kartoitettava yhteistyötahoja ja käynnistettävä tutkimusta, Anni kertoo. Vasta kun projektin rahoitus ja muu suunnittelutyö on kunnossa, on aika siirtää voimavarat käytännön toteutuksen puolelle.

Sari Timonen suunnittelee käytännön toteutusta erityisesti mielekkään tekemisen osalta. Suunnitelmiin kuuluu erilaista harrastustoimintaa, joka voi olla säännöllistä tai kurssiluontoista.

–Pyrkimyksenä on tarjota mahdollisimman erilaisia mielekkään tekemisen vaihtoehtoja eri alueilta. Esimerkkinä voi mainita käsityöt, kirjallisuuden, musiikin ja liikunnan, Sari kertoo.

Samaan aikaan kun Anni aloittaa uutta projektia Tampereella, hän viimeistelee vielä opintojen ohjauksen projektia Kuulonäkövammaisten kuntoutumiskeskuksessa Jyväskylässä. Hän työskenteleekin tämän kevään niin, että hän on viikosta kaksi päivää töissä Tampereella ja kolme päivää Jyväskylässä.

Keksi projektille nimi!

Keksi naseva nimi uudelle projektille. 1–3 sanan nimiehdotukset voi lähettää **Anni Lausvaaralle** FD-sähköpostilla tai osoitteella:

Anni Lausvaara, Kuurosokeiden toimintakeskus, Insinöörinkatu 10, 33720 Tampere.

Sumuiset terveiset Unkarista

Anita Palo

Osallistuin marraskuussa nuorten edustajana eurooppalaiseen seminaariin *Luovuus ja sosiaalinen integraatio*. Se pidettiin 23.–30.11.97 Unkarin pääkaupungissa Budapestissa, jossa oli koko viikon aikana pelkkää sumua, kosteaa ja joskus satoi vettä.

Seminaarin kohderyhmänä oli eurooppalaiset kuurosokeat ja ei-kuurosokeat nuoret. Mukana oli 20 euroopan maasta kaikkiaan noin 50 henkilöä nuorineen, tulkkeineen, oppaineen, järjestäjineen ja johtajineen.

Tapahtuman taustalla oli se, että kuurosokeat nuoret eivät halua osallistua pelkästään kuurosokeille tarkoitettuihin tilaisuuksiin, vaan he haluavat olla mukana tapahtumissa, joihin kaikki nuoret osallistuvat. Seminaarin tarkoituksena oli myös saattaa yhteen nuoria kuurosokeita ja muita nuoria, jotta voisimme pohtia mukaanottamisen ja poissulkemisen ongelmaa luovalla ja ainutlaatuisella tavalla.

Seminaarin pitopaikkana oli Euroopan nuorisokeskus. Maanantain, tiistain ja torstain aamupäivillä oli luentoja: **Klaus Vilhelmsen** Tanskasta kertoi kuurosokeiden itsenäisestä elämästä. Häntä harmitti muun muassa se, ettei yleensä esimerkiksi museossa saa koskea tavaroihin. Niinpä tämä nainen suunnitteli yhteen huoneeseen kaikki mahdolliset tavarat, joita muut kuurosokeat voisivat tulla koskettelemaan ja tunnistamaan.

Käsinuket kertovat erilaisuudesta

Irlantilainen **Cathy Nolan** kertoi omasta toiminnastaan ja sosiaalisesta integraatiosta. Hän kertoi myös käsinukeista, joita käytetään Belfastissa kertomaan lapsille vammaisuuksista ja erilaisuudesta.

Seminaarissa oli mukana kaksi nukkea. Toinen oli poika pyörätuolissa ja toinen oli ruskeaihoinen tyttö. Nukkeesitysten avulla lapset ymmärtävät paremmin, miksi ihminen on erilainen tai vammaisen.

Iltaapäivisin oli käytännön harjoituksia: teatteria, tanssia ja luovaa taidetta. Minä itse olin mukana teatterin harjoituksissa. Se oli mielenkiintoista ja opin uusia asioita, joita voisin ajatella kehittää omassa teatteriryhmässä.

Luistelijoita, rinkilöitä ja ilta viinikellarissa

Keskiviikkona oli retkipäivä. Kävimme kiertoajelulla ja sitten minä kävin katsomassa todella mahtavaa isoa jääkenttää. Siellä oli paljon lapsia ja aikuisia luistelemassa musiikin tahdissa. Illalla on kuulemma mahtavat valaisimet päällä.

Jääkentän lähellä ostin torilta ison ihmeellisen kahdeksikonmuotoisen rinkilän. Se oli hyvää, mutta suolaista. Tuli mieleen mennyt aika – olen telkkarista nähnyt, että ihmiset luistelevat musiikin tahdissa iloisin mielin ja syövät rinkilöitä. Olin itse halunnut kokeilla illalla luistelemista, mutta enpä voinut tiukan ohjelman takia.

No, jatkoimme matkaa vanhoille katumarkkinoille. Siellä sai ostella matkamuitseja. Sitten menimme Labirintus-nimiseen viinimuseoon. Joku mies kertoi viidestä kuuluisammasta unkarilaisista viinistä. Saimme myös maistaa jokaisesta viinistä lasillisen. Mieluisin oli vii-

des, unkarilainen makea Tokaji, jota sitten ostin itselleni synttärini kunniaksi tässä kuussa.

Kierroksen jälkeen jatkoimme viinikellariin syömään ja juomaan talon viiniä kahden soittajan tahdissa. Ilta oli hauska ja ikimuistoinen. Kameran salamavalot räiskivät, ihmiset lauloivat, nauroivat ja pitivät todellakin hauskaa! Palasimme illalla myöhään nuorisokeskukseen, siellä jatkoimme yhdessäoloa aamutunneille saakka.

Torstaina oli kansainvälinen ilta. Jokainen sai tuoda oman maan ruokaa tai juotavaa. Jokainen sai halutessaan myös esiintyä. Minäkin esiinnyin yhdessä ryhmässä: belgialainen kuuleva ja sokea nainen soitti pianoa, ja kaksi italialaista kuulevaa ja näkevää miestä, ja minä suomalainen kuurosokea, me lauloimme italialaisen laulun!

Perjantain aamupäivällä oli työryhmiä, jossa me käsitelimme kysymyksiä sosiaalisesta integraatiosta. Minun ryhmään kuului Islannista, Tsekistä, Norjasta, Puolasta ja Hollannista tulevat nuoret. Keskustelumme onnistui hyvin eri kielistä huolimatta. Jokainen kertoi oman maan tilanteesta.

Surullisinta oli kuulla tshekkiläisen tytön kertomusta. Hän kertoi, että

siellä on kurjaa, ei ole mitään apuvälineitä, ihmiset syrjivät vammaisia ja viittomakielen taitoisia on hyvin harvassa. Tämä tyttö itse olisi halunnut opetella viittomakieltä, mutta ei saa mistään opetusta omassa maassa.

Lauantai-illalla oli sitten jäähyväis-ilta. Siellä esiintyi teatteriryhmä, joka harjoitteli viikon aikana. Minulla oli pari omaa pantomiimiesitystä. Välillä syötiin, juotiin ja tanssittiin. Englannista cp-vammaisen poika esitti hurjan tanssin toisen englantisen miehen kanssa. Kaikki tykkäsivät ja hurrasivat. Loppuillana vai pitäisikö sanoa loppuyönä tulivat toisen ryhmän nuoret mukaan tanssimaan. Yhdessä oltiin, yhdessä itkettiin ja halattiin jäähyväiseksi.

Sain tutustua ihaniin erilaisiin nuoriin ja oppia tutustumaan ja kommunikoimaan erin tavoin. Sain ymmärtää paremmin jokaisen maan omaa kulttuuria ja sen erilaista elämäntapaa. Viikon aikana olimme kaikki koko ajan yhdessä, kukaan ei lähtenyt erikseen muualle. Meillä oli mahtava ja ikimuistoinen viikko. Jäin kaipaamaan niitä seminaarin ihmisiä. Yllättäen monet heistä ovat muistaneet minua joulukorteil-la, joista olen hyvin, hyvin iloinen!

Hyvää Uutta Vuotta kaikille!

Lapissa vahva taideperinne

Jorma Säynäjäkangas

Kuuluisan Lapin taidemaalarin Reidar Särestöniemen maalaus siirrettiin syrjään Kittilän kunnantalolla viime itsenäisyyspäivän aattona, ja tilalle asetettiin kuurosokean **Marja Korteniemen** maalaus Levi-tunturista ruskan väreissä.

Kittilän kunnanjohtaja **Seppo Maula** ja kunnan luottamusmiesjohto olivat vastaanottamassa Marjan lahjoitusta. Samppanjalaseja nauteltiin ja puheita pidettiin. Marjan tyttö kertoi tarinan Marjan isoisästä, joka kuoltuaan muuttui sudeksi ja tappoi melkein kaikki paikallisen paliskunnan porot kostoksi. Poromiehet eivät olleet korvanneet hänelle vahinkoa, jonka porot olivat aiheuttaneet hänen heinilleen.

Lahjakkaita tekijöitä

Lapissa hyvin moni kuurosokea on taiteellisesti lahjakas ja taitava käsistään. Miehet käyttävät materiaalina puuta ja naiset kutovat lapin-aiheisia asusteita. Käsityöperinne Lapissa on vahva. Yhteisillä Poh

jois-Kalotin taidekursseilla nämä taidot pääsevät kukkimaan. Samalla luodaan yhteyttä luontoon ja Lapin vanhaan mytologiaan noitineen ja seitoineen. Taiteen keinoin pyritään lähemmäksi omaa itseä – irti arjen huolista.

Alun epävarmuudesta näyttelyihin ja juhliin

Kuurosokeiden taideharrastuskurssien muodossa alkoi Lapissa muutama vuosi sitten. Kysymys on monivuotisesta prosessista, tapahtuma seuraa toinen toistaan. Alkuun ihmiset odottivat kurssia hyvin epävarmoina. Kurssien töistä koottiin näyttelyitä, jotka ovat kiertäneet

Kööpenhaminaa, Helsinkiä, Tromssaa, Luulajaa ym. myöten. Myös eri puolilla Lappia ja Oulua järjestetyt näyttelyt ovat saaneet myönteisen vastaanoton. Taulujen lahjoituksista on tullut loppuhuipennus. Myös Enontekiöllä syntyi suuri juhla, kun Hilja Rantatalo lahjoitti oman vahvoissa Lapin väreissä hehkuvan taulunsa kunnalle.

Lehtiartikkeleita näistä eri vaiheista on kerääntynyt mapillinen. Prosessi jatkuu: ensi kesänä puiden silmujen auetessa myös kuurosokeiden sisimmät avautuvat Ruotsin Jokkmokissa, jossa järjestetään seuraava koko Pohjois-Kalotin kuurosokeiden taidekurssi.

Marja Korteniemi lahjoitti taulunsa Kittilän kunnalle. Vastaanottajana toimi kunnanjohtaja Seppo Maula. (Kuva JS)